

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1074 Budapest, Dohány utca 20. II/9.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

Dr. Kozma Ákos
alapvető jogok biztosa részére

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

opcat.npm@ajbh.hu

panasz@ajbh.hu

Tisztelt Alapvető Jogok Biztosa Úr!

Az elmúlt időszakban a Magyar Helsinki Bizottság Emberi Jogi Tanácsadó programján keresztül számos panaszt kaptunk fogvatartott emberektől és hozzátartozóiktól amiatt, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet egyrészt nem intézkedik kellően hatékonyan annak érdekében, hogy a fogvatartottak megkaphassák a koronavírus-fertőzés elleni védőoltást, másrészt nem teszi lehetővé, hogy az állami rendszerben regisztrált és az oltásra időpontot kapó fogvatartottak az oltást felvehessék. Tudomásunk szerint a mai napig egyetlen egy fogvatartott sem kapott oltást.

Álláspontunk szerint ez – különös tekintettel a fertőzés terjedésére negatívan ható összezárt körülményekre és a fogvatartottak ismert általános rossz egészségi állapotára való figyelemmel – alapvető jogokat sértő helyzet. Egyrészt **az élethez és a testi és lelki egészséghez fűződő jogokat sérti**, másrészt az **egyenlő bánásmóddhoz való jogot**, tekintettel arra, hogy a fogvatartottak a fogva nem lévő állampolgárokhoz képest indokolatlanul később kapnak majd oltást.

1. Történeti tényállás

1.1. Fogvatartotti panaszok

Van olyan panaszos, aki időskorú, a háziorvosa a koronavírus elleni oltáson való regisztrációja alapján több alkalommal értesítette, hogy rendelkezésre áll oltás, amelyet a panaszos megkaphat. A bv. szervezet azonban erre nem adott lehetőséget az oltás beadására sem a szervezet révén, sem úgy, hogy a fogvatartottat külső intézménybe szállítják (saját költségén), holott a bv. szervezet is elismeri, hogy a fogvatartási körülmények között a fertőzés kockázata jelentősebb.

Más panaszosok regisztráltak a kormányzati portálon, azonban semmilyen információt nem kaptak a bv. szervezettől, hogy mikor és milyen formában juthatnak hozzá a vakcinához.

Egyes fogvatartottak azt kifogásolták, hogy az általános oltási terv – koruk vagy alapbetegségük miatt – szerint már jogosultak lennének az oltásra, arra azonban a fogvatartásuk képezte akadály miatt regisztrálni nem tudtak, azonban szeretnék igénybe venni az oltást, amelyre a bv. szervezet nem biztosít lehetőséget és információt sem ad arról, hogy erre mikor és milyen módon kerülhet sor.

1.2. A bv. szervezet álláspontja

A médiában megjelent cikkben¹ a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága megerősítette, hogy „A büntetés-végrehajtási szervezet a Nemzeti Népegészségügyi Központ által nyilvánosságra hozott 'A lakossági tájékoztató az oltási terv alapján (kivonat)' dokumentum rendelkezései szerint jár el”.

A büntetés-végrehajtás hivatalos oldalán az alábbi tájékoztatás szerepel:² „A büntetés-végrehajtási szervezet a járványügyi hatóságokkal folyamatosan egyeztetve felkészült, és az összes szükséges járványügyi intézkedést megtette és megteszi a munkatársai és a fogvatartottak egészségi állapotának megóvása és a fertőzésveszély megelőzése érdekében, ez természetesen vonatkozik az oltások beadására is.”

A bv. szervezet a panaszosok számára adott válaszai az alábbiakban foglalható össze:

- a Nemzeti Népegészségügyi Központ civil oltási rendje érvényesül a fogvatartottak tekintetében is
- az oltás időpontja és a vakcina típusa nem ismert az egyes fogvatartottak tekintetében.

A bv. szervezet tehát arról ad rendszerint tájékoztatást a különböző megkeresésekre, hogy a fogvatartottak oltása az általános oltási terv alapján történik. Ez ugyanakkor nyilvánvalóan nem igaz, mert ebben az esetben legalább a 60/70/80 év feletti vagy alapbetegségben szenvedő fogvatartottakat már beoltották volna, továbbá nem tagadták volna meg az oltást legalább azoktól a fogvatartottaktól, akik időpontot kaptak erre.

2. Jogi értékelés

Az Alaptörvény kimondja, hogy **mindenkinek joga van az élethez (II. cikk) és a testi és lelki egészséghez (XX. cikk)**. Ezek az alapvető jogok a fogvatartás során is megilletnek mindenkit.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) hatálya kiterjed a Magyarország területén tartózkodó természetes személyekre, az itt működő egészségügyi szolgáltatókra és az itt folytatott egészségügyi tevékenységekre. A természetes személyek egyes csoportjai tekintetében az Eütv.-ben foglaltaktól eltérő szabályokat törvény állapíthat meg. Az Eütv. felhatalmazza a büntetés-végrehajtásért, valamint a rendészetért felelős minisztert, hogy – az egészségügyi miniszterrel egyetértésben – a fogvatartottak egészségügyi ellátására vonatkozó szabályokat megállapítsa. Az Eütv. alapelvi szinten rögzíti, hogy az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során érvényesülnie kell az **esélyegyenlőségnek**, az egészségi állapot javításának elsődleges eszköze pedig az egészség fejlesztése, **védelme és a betegségek megelőzése**.

A Bv. tv. 122.§ a fogvatartotti jogok között sorolja fel az egészségügyi ellátáshoz való jogot. A 98. § (1) bekezdés c) pontja, valamint a 157.§ (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a **büntetés-végrehajtásnak biztosítania kell a fogvatartottak egészségügyi ellátását** a hatályos egészségügyi, társadalombiztosítási, egészségbiztosítási jogszabályok, illetve a kötelező szakmai eljárásrend szerint. A 161. § alapján, ha az elítélt megfelelő egészségügyi ellátása a büntetés-végrehajtási szervezet keretein belül nem lehetséges, **gondoskodni kell arról, hogy az elítélt egészségügyi intézményben részesüljön a megfelelő és kötelező ellátásban**.

A COVID-19 járvány megállítása érdekében a Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK) **oltási tervet** készített, amely a lakosság tagjainak oltási sorrendjét határozza meg aszerint, hogy az egyes csoportok mennyire veszélyeztetettek járványügyi szempontból. Az oltási terv azokat a TAJ számmal rendelkező 16/18 év feletti állampolgárokat érinti, akiknél az elmúlt 3 hónapban nem igazolódott a COVID-19 fertőzés. Az NNK által közzétett tájékoztató szerint, a lakosság oltása során **előnyt élveznek** a COVID-19 fertőzés szempontjából kockázati csoportba tartozó **60 évesnél idősebbek**, azok a 16/18-59 évesek, akiknél fennállnak a fokozott kockázatot jelentő **alap/társbetegségek**.

Mivel mostanra már az ország lakosságának azon tagjait is elkezdték oltani, akik semmilyen kockázati csoportba nem tartoznak, továbbá a 40-es éveikben járnak, **sérül a fogvatartottak egészséghez, az egészségügyi ellátáshoz és az esélyegyenlőséghez való joga** azért, mert a büntetés-végrehajtás sem a saját intézményrendszerén belül, sem külső kórházi ellátás keretében nem teszi lehetővé, hogy a

¹ <https://444.hu/2021/04/03/a-rabok-es-hozzatartozoi-is-nagyon-felnek-attol-hogy-a-virust-nem-tudjak-sokaig-feken-tartani-a-bortonokban>

² <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/4082>

fogvatartottak megkaphassák a koronavírus ellen védettséget adó vakcinát, akkor sem, ha erre vonatkozó igényüket a hivatalos kormányzati oldalon és/vagy a bv. intézetben jelezték.

A bv. szervezet a panaszosok számára adott válaszai az alábbiakban foglalható össze:

- a Nemzeti Népegészségügyi Központ civil oltási rendje érvényesül a fogvatartottak tekintetében is
- az oltás időpontja és a vakcina típusa nem ismert az egyes fogvatartottak tekintetében.

A www.index.hu portálon 2021. március 30. napján megjelent "Nem kaphatnak védőoltást a börtön elítélte" című cikkben **dr. Fazekas Géza, a Legfőbb Ügyészség sajtószóvivője** azt nyilatkozta, hogy "a fogvatartottak egészségügyi ellátására alapvetően az egészségügyi és a társadalombiztosítási jogszabályok irányadók, ezért **ugyanúgy jogosultak a koronavírus elleni védőoltásra, mint bármilyen más magyar állampolgár.** [...] Ha a fogvatartottak megfelelő egészségügyi ellátása a büntetés-végrehajtási szervezet keretein belül nem lehetséges, akkor a szervezet gondoskodik arról, hogy ők más egészségügyi intézményben részesüljenek a megfelelő és kötelező ellátásban."

A strasbourgi székhelyű **Európai Emberi Jogi Bíróság** több, a koronavírus-járványt megelőző, de analóg jogi helyzetben kimondta, hogy **az államoknak pozitív kötelezettségük van abban a tekintetben, hogy a megelőzzék a járványok terjedését, időszerű és hatékony kezelést biztosítsanak a börtönökben is** (ld. pl. Poghosyan kontra Grúzia vagy Ghavtadze kontra Grúzia ügyeket). A Bíróság azt is kimondta, hogy a járvány fenyegetést jelenthet a 2. cikkben védett élethez és a 3. cikkben tilalmazott kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmára.

Álláspontunk szerint továbbá az a körülmény, hogy a fogvatartottak csupán a személyi szabadságtól való megfosztása alapján kialakult egyéb helyzet alapján nem kapják meg az oltást, **sérti az egyenlő bánásmóddhoz, az egyenlő emberi méltósághoz való jogot.**

Az a tény, hogy a fogvatartottak semmilyen információt nem kaphatnak arra vonatkozóan, hogy nagyságrendileg milyen időpontban, milyen feltételek esetén juthatnak hozzá a vakcinához (továbbá, hogy milyen feltételek fennállása esetén, milyen ütemben állítják vissza a személyes látogatást) **sérti a jogállamiság elvét.**

Tisztelt Alapvető Jogok Biztosa Úr!

Kérjük, hogy szíveskedjen **azonnali helyszíni ellenőrzéssel egybekötött, bejelentés nélküli vizsgálatot kezdeményezni, amelynek során négy szemköt hallgat meg fogvatartottakat, és a megállapításai alapján adjon ki sürgős állásfoglalást a jogsértő állapot kezelése érdekében.**

Kérem, hogy **vegye igénybe a nyilvánosság vagy a belső szakmai egyeztetés eszközeit is annak érdekében, hogy a fogvatartott emberek egészségének védelme a lehető legnagyobb mértékben és leghamarabb biztosított legyen.**

Ha bármilyen kérdése vagy kérés merülne fel az ügygel kapcsolatban, akkor a zsofi.moldova@helsinki.hu e-mail címen vagy a _____ számon elérhető vagyok.

Budapest, 2021. április 23.

Tisztelettel:

dr. Moldova Zsófia
programvezető
Magyar Helsinki Bizottság